

The Role of Television School Program on the Qualitative Academic Performance of Students with the Mediation of Academic Engagement

Masoud Khatiri

Master's degree in Curriculum Studies, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. E-mail: abedini.gilan@gmail.com

Mohsen Hajitabar

Firouzjaee*

Corresponding Author, Associate Professor, Department of Educational Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. E-mail: M.hajitabar@umz.ac.ir

Meimanat Abedini

Baltork

Associate Professor, Department of Educational Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. E-mail: khatiri.masoud@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the effect of the "Iran TV School" program on the academic performance of students with the mediation of academic engagement during the Corona period. The research method was a correlational survey. The statistical population includes all 6th grade students (1038 people) of Kordkuy city in academic year 1400-1401 S.H., and 343 people were selected as a statistical sample using proportional stratified random sampling. To collect data, two standard questionnaires of academic performance by Pahm and Tyler (1999) and Shofli and Becker's academic engagement questionnaire (2006) were used. Pearson correlation coefficients and structural equation modeling were used to analyze the data. The results showed that there was a positive and significant relationship between the amount of watching TV school programs with academic engagement and academic performance. Also, the results showed that the television school program affects the academic performance both directly and indirectly (with the mediation of academic engagement).

Keywords: Television school, Qualitative academic performance, Academic engagement.

Cite this Article: Khatiri, M., Hajitabar Firouzjaee, M., & Abedini Baltork, M. (2024). The Role of Television School Program on the Qualitative Academic Performance of Students with the Mediation of Academic Engagement. *Technology of Instruction and Learning*, 7(24), 189-209. <https://doi.org/10.22054/jti.2024.76780.1412>

© 2016 by Allameh Tabataba'i University Press

Publisher: Allameh Tabataba'i University Press

DOI: <https://doi.org/10.22054/jti.2024.76780.1412>

Extended Abstract

Introduction

Teaching methods significantly influence student motivation and academic performance, particularly in an era where perceptions of science and knowledge have shifted, and student interest in acquiring knowledge has waned. This issue became even more critical during the COVID-19 pandemic, as educational systems worldwide shifted to online and virtual platforms to prevent academic disruption. In Iran, one of the primary tools for distance education was television, given its widespread accessibility among students. The "Iran TV School" program, broadcasted by the Education Network, was designed to deliver daily lessons taught by the country's best teachers, ensuring continuity in education during the pandemic.

Television, being more accessible to children than other media, can have both positive and negative effects on their lives. Regarding its impact on academic success, three hypotheses exist: the inhibitory hypothesis (negative effects), the facilitating hypothesis (positive effects), and the null hypothesis (no effect). This study aims to investigate the effect of the "Iran TV School" program on students' academic performance, mediated by academic motivation, during the COVID-19 pandemic.

Literature Review

Several studies have highlighted the importance of television school programs in enhancing student engagement and academic performance. For instance, Castillo, Granados, and Cordero (2022) found that despite the general neglect of public television in Latin America, its influence and infrastructure made it a viable solution for home-based learning during the pandemic. Their research demonstrated that educational television content in Spain could be effectively used for educational purposes. Similarly, Jalili Surah Far (2021) found that the use of educational television networks and their content positively impacted students' motivation and academic progress.

Methodology

This study employed a correlational survey method. The statistical population included all sixth-grade students (1,038 individuals) in Kordkoi city during the 2021-2022 academic year. A sample of 343

students was selected using proportional stratified random sampling. Data were collected using two standardized questionnaires: Pahl and Tyler's (1999) academic performance questionnaire and Guy, Marsh, and Dawson's (2005) academic motivation questionnaire. Data analysis was conducted using Pearson correlation coefficients and structural equation modeling.

Results

The findings revealed a positive and significant relationship between the amount of time spent watching the "Iran TV School" program and both academic motivation and academic performance. The program affected academic performance in two ways: directly (increased viewing time led to improved performance) and indirectly (increased viewing time enhanced academic motivation, which in turn boosted academic performance).

Discussion

The results indicate a positive relationship between the "Iran TV School" program and students' academic performance, mediated by academic motivation. To further enhance the effectiveness of such programs, it is recommended that teachers design tasks or tests based on the content of these programs. This approach could increase students' interest in the programs and make homework more engaging, ultimately leading to greater academic engagement and improved performance. Additionally, both new and experienced teachers could benefit from observing the teaching methods of the country's best educators, as presented in the TV school programs. This could provide valuable insights for refining their own teaching practices.

Future research could explore the impact of television school programs on the quality of teaching, providing further insights into how such programs can be optimized for both students and educators.

Acknowledgments

The authors extend their gratitude to all participants in this research for their valuable contributions.

نقش برنامه مدرسه تلویزیونی بر عملکرد تحصیلی کیفی دانش‌آموزان با میانجی‌گری درگیری تحصیلی

مسعود خطیری

کارشناسی ارشد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه:
abedini.gilan@gmail.com

محسن حاجی تبار فیروزجایی *

نویسنده مسئول، دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه مازندران، بابلسر،
ایران. رایانامه: M.hajitabar@umz.ac.ir

میمنت عابدینی بلترک

دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه:
khatiri.masoud@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش برنامه‌ی «مدرسه تلویزیونی ایران» شبکه آموزش، بر میزان عملکرد تحصیلی کیفی دانش‌آموزان با میانجی‌گری درگیری تحصیلی، در ایام کرونا است. روش پژوهش پیمایشی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری، شامل کلیه دانش‌آموزان پایه ششم (۱۰۳۸ نفر) شهرستان کردکوی در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ می‌باشند که با استفاده از شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی ۳۴۳ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شده‌اند. جهت گردآوری داده‌ها، از دو پرسشنامه استاندارد درگیری تحصیلی Shofli and Becker (2006) و عملکرد تحصیلی Pahn and Tyler (1999) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از ضرایب همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد که بین میزان تماشای برنامه مدرسه تلویزیونی با درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. همچنین نتایج نشان داد که برنامه مدرسه تلویزیونی به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم (با میانجی‌گری درگیری تحصیلی) بر عملکرد تحصیلی تأثیر می‌گذارد.

کلیدواژه‌ها: مدرسه تلویزیون، عملکرد تحصیلی کیفی، درگیری تحصیلی

استناد به این مقاله: خطیری، مسعود، حاجی تبار فیروزجایی، محسن، و عابدینی بلترک، میمنت. (۱۴۰۳). نقش برنامه مدرسه تلویزیونی بر عملکرد تحصیلی کیفی دانش‌آموزان با میانجی‌گری درگیری تحصیلی. فناوری‌های آموزشی در یادگیری، (۲۴)۷، ۱۸۹-۲۰۹. <https://doi.org/10.22054/jti.2024.76780.1412>

مقدمه

پرداختن به موضوع تحصیل و بررسی عوامل مؤثر بر یادگیری و عملکرد تحصیلی، موضوعی است که از گذشته‌های دور دغدغه بسیاری از صاحبان امر تعلیم و تربیت بوده است. عملکرد تحصیلی عبارت است از برآورده کردن موقعیت‌ها و اهدافی که از پیش، در برنامه درسی دانش‌آموز تدوین گشته است؛ بنابراین، عملکرد تحصیلی، نمایانگر سطح دانش در یک حوزه یا موضوع ویژه در مقایسه با استاندارد آموزشی موردنظر است و با مقیاس نمرات کسب‌شده از سوی دانش‌آموز، احراز می‌گردد (Willcox & del, 2011). بنا بر اعتقاد Bago (2022) عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در سطوح مختلف آموزشی را می‌توان با عوامل اجتماعی-اقتصادی، انگیزشی و خانوادگی پیش‌بینی کرد. یکی از این عوامل مؤثر درگیری تحصیلی دانش‌آموز است. درگیری تحصیلی در زمینه یادگیری، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و در دو دهه گذشته، به دلیل جامعیت در توصیف انگیزه و یادگیری دانش‌آموزان توجه روزافزون پژوهش‌گران و مربیان را به خود جلب کرده است (Lam & etal, 2011). درگیری تحصیلی میزان و کیفیت مشارکت یادگیرندگان در وظایف و فعالیت‌های کلاس درس را نشان می‌دهد (Tu, 2021). باید توجه داشت که درگیری تحصیلی دانش‌آموزان بازنمایی انگیزه درونی آنهاست که در طول زمان و در یک زمینه تحصیلی مثبت شکل می‌گیرد (Ma & Wang, 2022) و دارای ابعاد رفتاری، شناختی، هیجانی و عاملی است (Reeve & Tseng, 2011).

یکی از عوامل اساسی مؤثر بر عملکرد و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان که در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته، شیوه‌های آموزش خصوصاً به سبک رسانه‌ها است. در واقع پیشرفت فناوری، نهادهای آموزشی را بر آن داشته تا کلیه فرایندهای اجرایی در این گونه نظام‌ها از جمله فرایندهای آموزشی و یاددهی و یادگیری را با رویکردهای فناورانه جدید ارائه دهند (منصوری و همکاران، ۱۴۰۲) در کنار این مسئله با شیوع بحران کرونا در تمام جهان و از جمله کشور ما که منجر به نگرانی مسئولین آموزش و پرورش، آموزگاران، خانواده‌ها و دانش‌آموزان شده است. سیستم آموزش و پرورش به منظور جلوگیری از وقفه تحصیلی، شیوه‌های متعددی با محور قرار دادن آموزش از راه دور در پیش گرفت. در ایام کرونا، تنها ابزار و رسانه‌ای که از منظر دسترسی در بین دانش‌آموزان، بالاترین آمار و پوشش را داشته، تلویزیون بود که از سال‌ها قبل بسترهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری آن فراهم شده

و اغلب دانش‌آموزان در خانه‌های خود از این رسانه استفاده می‌کردند (یوسفی گوهرگان، ۱۳۹۴). آموزش و پرورش نیز از این ظرفیت استفاده کرده و اقدام به تأسیس برنامه «مدرسه تلویزیونی ایران» در شبکه آموزش نمود (عسکری و همکاران، ۱۳۹۹). «مدرسه‌ی تلویزیونی ایران» نام برنامه‌ی تلویزیونی پخش شده از شبکه‌ی آموزش است که روزانه، با کمک بهترین معلمان کشور، به صورت تخصصی، به تدریس محتوای کتاب‌های درسی می‌پردازد.

بنا بر اعتقاد Martin (2013)، علیرغم ارتقای رایانه‌ها و سایر رسانه‌های الکترونیکی مدرن دیگر؛ تلویزیون، زمان‌برترین فعالیت تفریحی است که کودکان و جوانان از آن استفاده می‌کنند. ارزیابی‌های اخیر نشان می‌دهد که در اکثر خانه‌ها کودکان ۸ تا ۱۷ ساله به طور متوسط دو ساعت در روز تلویزیون تماشا می‌کنند؛ بنابراین، در سن مدرسه، تلویزیون حضوری عمده در زندگی کودکان دارد و درک تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی کودکان مهم است. بنا بر اعتقادی وی اثرات تماشای تلویزیون بر موفقیت مبتنی بر سه فرضیه است: فرضیه‌های بازدارنده (اثرات منفی)، فرضیه‌های تسهیل‌کننده (اثرات مثبت) و فرضیه‌های صفر (باطل).

در دیدگاه‌های بازدارنده، به نظر می‌رسد که فرضیه‌های جایگزینی بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند. فرضیه‌های جایگزینی بیان می‌کنند که تلویزیون جانشین فعالیت‌های مهم رشد و یادگیری می‌شود، در نتیجه مانع از پیشرفت می‌شود. شکل دیگری از جایگزینی با عنوان فرضیه استهلاک تأکید می‌کند که تجارب لذت‌بخش کودکان با تلویزیون، انرژی و علاقه آن‌ها را به موضوع تحصیلی کاهش می‌دهد و منجر به موفقیت کمتر در تحصیلات می‌شود. فرضیه‌های مبتنی بر مغز و شناخت نیز، اثرات بازدارنده تلویزیون بر پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی کرده‌اند. به عنوان مثال، فرضیه تخصصی نیمکره نشان می‌دهد که برخی از قسمت‌های مغز با تماشای تلویزیون بیش از حد تحریک می‌شوند و سایر قسمت‌های مغز که مسئول یادگیری و دستاوردهای زیادی هستند، کم استفاده و کم تحرک می‌مانند. فرضیه انفعال مبتنی بر دیدگاه شناختی در مورد بازدارندگی تلویزیون، نیز نشان می‌دهد که کودکان به بهترین شکل از طریق دست‌کاری فعالانه محیط، موضوع را یاد می‌گیرند و این که تلویزیون یک تعامل منفعلانه است که به تلاش ذهنی کم نیاز دارد و یادگیری را تقویت نمی‌کند. هم‌چنین در حوزه شناختی، فرضیه زوال تمرکز بیان می‌کند که سرعت زیاد و جابه‌جایی سریع محتوا در تلویزیون بر توانایی کودکان برای تمرکز بر یادگیری دروس مدرسه که برای

پیشرفت تحصیلی مهم است، تأثیر منفی می‌گذارد. به‌طور مشابه، فرضیه پردازش اطلاعات نشان می‌دهد که تلویزیون دانش آموزان را آموزش می‌دهد تا اطلاعات را به روشی خاص پردازش کنند که با آنچه در تکلیف مدرسه مورد نیاز است متفاوت است. در دیدگاه‌های تسهیل‌کننده، نظریه پردازان معتقد به مزایای بالقوه تلویزیون برای موفقیت تحصیلی هستند. آن‌ها مخالف مفهوم بیننده صرفاً تماشاکننده هستند، در عوض پیشنهاد می‌کنند که کودکان با بسیاری از مطالب تلویزیونی درگیری شناختی فعال داشته باشند. با تمرکز ویژه بر پیشرفت خواندن، برخی از محققان فرضیه ترویج کتاب‌خوانی را پیشنهاد کرده‌اند - که در آن تلویزیون علاقه به خواندن یک کتاب یا سریال خاص را ترویج می‌کند - بنابراین پیشرفت در خواندن را توسعه می‌دهد. همچنین با مرتبط دانستن فرضیه‌های خواندن، روی صفحه‌نمایش است که برنامه‌های تلویزیونی (به‌ویژه برنامه‌های آموزشی) حاوی متن‌های زیادی روی صفحه (از جمله زیرنویس‌ها) هستند که بیننده خواندن آن‌ها را یاد می‌گیرد. در دیدگاه‌های مبتنی بر فرض صفر نظرات مختلفی در مورد تأثیرات خنثی یا کم‌اهمیت تلویزیون بر موفقیت تحصیلی وجود دارد که یک تفسیر از این فرض این است که تلویزیون هیچ تأثیری بر موفقیت ندارد. تفسیر دیگر این است که ممکن است یک اثر ظاهری وجود داشته باشد اما پس از کنترل عوامل زمینه‌ای مربوطه، اثر قابل توجهی وجود نداشته باشد. تفسیر سوم این است که اثرات صفر (پوچ) روی هم‌رفته ممکن است مشهود باشد، اما برای زیرگروه‌های کودکان، اثرات متضاد یا غیرطولی وجود دارد که تعادل ایجاد می‌کند و ظاهر یک نتیجه پوچ را نشان می‌دهند. بر اساس این دیدگاه (فرضیه‌های صفر) می‌توان گفت که تلویزیون ممکن است برای دانش آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین مطالبی غنی‌تر از نظر شناختی و زبانی که در آن قرار دارند، ارائه دهد، بنابراین منجر به اثرات مثبت بر موفقیت می‌شود. در این هنگام، دانش آموزانی که در وضعیت اقتصادی-اجتماعی بالا هستند، از تماشای تلویزیون ضرر می‌کنند، زیرا تلویزیون کیفیت پایین‌تری از مطالب شناختی و زبانی نسبت به آنچه شرایط عادی آن‌ها ایفا می‌کند ارائه می‌دهد. به همین ترتیب، فرضیه‌های آستانه (سه‌گانه) ممکن است به‌گونه‌ای اعمال شوند که اثرات مثبت برای مقدار مشاهده کم، اما اثرات منفی برای ساعت‌های طولانی‌تر تماشا وجود داشته باشد (Martin, 2013) و کمتر کسی تصور می‌کرد؛ شرایطی ایجاد شود که این شبکه، روزانه مخاطب میلیون‌ها نفر از دانش آموزان، والدین و معلمان کشور شود. اینجاست که می‌توان گفت

اگرچه تلویزیونی می‌تواند حاوی اثرات مخرب باشد اما از سوی دیگر می‌تواند به صورت ابزار مفید نیز در خدمت تعلیم و تربیت باشد (حاتمی، ۱۳۸۷). با این وصف بررسی اثرات مثبت و منفی برنامه مدرسه تلویزیونی نیازمند انجام پژوهش‌ها دقیق است چراکه پس از گذشت تقریباً دو سال از تولید این برنامه که به‌عنوان یک راه‌حل موقتی برای جلوگیری از توقف تحصیل بنا شده بود می‌گذرد، بنابراین باید آن را با دقت مورد بررسی قرار داد و در پژوهشی دقیق مشخص نمود که آیا صرف وقت و هزینه‌های بسیار برای تولید این برنامه مفید واقع شده است؟ آیا این برنامه توانسته مخاطبان اصلی خود یعنی دانش‌آموزان را درگیر تحصیل کند؟ آیا این برنامه، انگیزش تحصیلی لازم را در دانش‌آموزان ایجاد کرده است؟ در صورت مثبت بودن نتایج برنامه مدرسه تلویزیونی، باید عوامل موفقیت آن شناسایی و نقاط قوت تقویت و نقاط ضعف برطرف گردد و در صورت نداشتن نتیجه مطلوب، باید از صرف هزینه‌های اضافی جلوگیری نمود و از تولید این برنامه خودداری کرد. از ضرورت و نوآوری پژوهش می‌توان گفت از آنجایی که در دوره‌های آموزشی کشور، اولین بار است که یک برنامه تلویزیونی تلاش دارد تا به صورت منظم و منسجم تمامی پایه‌ها و تمامی دروس را از طریق رسانه ملی آموزش دهد؛ بنابراین انجام این پژوهش می‌تواند گامی مثبت در جهت روشن شدن نتایج استفاده از این شیوه آموزشی و میزان تحقق اهداف آن باشد. همچنین می‌تواند مبنایی برای ارزشیابی کیفیت برنامه مدرسه تلویزیونی از منظر دانش‌آموزان قرار گیرد. تداوم و یا توقف این برنامه‌ی پرمخاطب تنها با انجام پژوهش‌های دقیق و در سطح گسترده محقق خواهد شد که این پژوهش تصمیم دارد در این راستا گام بردارد. نتایج این پژوهش می‌تواند برای مسئولان آموزش و پرورش، اصحاب رسانه، عوامل سازنده برنامه مدرسه تلویزیونی، مدیران مدارس، معلمان، دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها مفید باشد.

با توجه به مطالب گفته‌شده و بررسی پیشینه پژوهش، اگرچه پژوهش‌های بسیاری در کشور ما در زمینه‌ی درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی و ارتباط آن‌ها با هم صورت گرفته است اما پژوهش‌های کمی در زمینه ارتباط برنامه مدرسه تلویزیونی با این متغیرها صورت گرفته است چراکه برای اولین باری است که در دوره‌های آموزشی کشور، یک برنامه تلویزیونی به صورت منظم و منسجم، تمامی پایه‌ها و دروس اصلی آن‌ها را از طریق رسانه ملی آموزش می‌دهد؛ بنابراین با توجه به موارد فوق در پژوهش حاضر سعی شده

است تا به بررسی تأثیر برنامه مدرسه تلویزیونی بر عملکرد تحصیلی کیفی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی در ایام کرونا با میانجی‌گری درگیری تحصیلی پردازد.

پیشینه پژوهش

از جمله پژوهش‌هایی که بر اهمیت برنامه مدرسه تلویزیون بر درگیری و عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأکید می‌کنند، می‌توان بر یافته‌های پژوهش‌های Castillo و همکاران (2022) اشاره نمود که در پژوهش خود نشان دادند که از محتوای تلویزیون آموزشی در اسپانیا می‌توان برای اهداف آموزشی بهره برد؛ Kakamad and Fatah (2018) در پژوهش خود نشان داد که تماشای تلویزیون تأثیر منفی متوسطی بر پیشرفت تحصیلی دارد. این بدان معناست که هر چه دانش آموزان زمان بیشتری را صرف تماشای تلویزیون کنند، نمره کمتری را در مدرسه خود کسب خواهند کرد؛ Garcia و همکاران (2015) در پژوهش خود نشان داده‌اند که رسانه‌ها با توجه به این که برنامه‌های سرگرمی و لذت‌بخش برای کودکان دارند تأثیرات زیادی بر روی رفتارهای فردی، الگوپذیری و یادگیری کودکان دارند؛ Ahinda و همکاران (2011) در پژوهش خود بیان کردند که تماشای تلویزیون هم بر پیشرفت تحصیلی و هم بر فراگیری زبان کودکان پیش‌دبستانی تأثیر منفی دارد؛ Noor-Ul-Amin (2013) در پژوهش خود نشان دادند که نوجوانان که زمان کمتری به تماشای تلویزیون اختصاص می‌دهند، موفقیت تحصیلی بالاتری نسبت به گروه نوجوانان پریننده تلویزیون کسب کرده‌اند.

Martin (2013) نیز در پژوهش خود نشان داد رابطه بین تماشای تلویزیون و موفقیت امری پیچیده است و اگرچه بین تماشای تلویزیون و موفقیت رابطه منفی وجود دارد، اما چنین تأثیراتی می‌تواند به‌عنوان تابعی از محتوای تلویزیون، سن بیننده، حس بیننده، میزان مصرف تلویزیون و تعامل بین این عوامل، متفاوت باشد؛ Hofferth (2010)، در پژوهش خود بیان می‌کند که تلویزیون می‌تواند اثر مثبتی بر زندگی دانش آموزان داشته باشد و با نظارت صحیح والدین می‌تواند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را بهبود بخشد و رفتارهای مثبت فرد را تقویت کند؛ Ennemoser and Schneider (2017)، در پژوهش خود بیان می‌کنند اگرچه مشاهده برنامه آموزشی با پیشرفت خواندن همبستگی مثبت داشته اما رابطه بین تماشای برنامه سرگرم‌کننده با پیشرفت خواندن عموماً منفی بود. همچنین کودکانی که زمان طولانی تلویزیون تماشا می‌کنند، پیشرفت کمتری در خواندن در مقایسه با بینندگان

متوسط و کم دارند، Schmidt and Vandwater (2008)، در پژوهش خود بیان می‌کنند تفاوت آشکاری بین محتوی مطالب آموزشی و سرگرمی وجود دارد. وی در پژوهش خود نشان داد که مشاهده برنامه‌هایی با محتوای آموزشی می‌تواند منجر به اثرات مثبتی برای پیشرفت شود درحالی که مشاهده محتوای صرفاً سرگرم‌کننده تأثیر منفی (یا بدون تأثیر) بر پیشرفت دارد. همچنین برنامه‌های آموزشی ممکن است انگیزه دانش‌آموزان را برای خواندن، حل مسئله در ریاضیات و علوم افزایش دهد؛ Pajarillo-Aquino (2019)، در پژوهش خود نشان داده‌اند که استفاده خلاقانه و مؤثر از برنامه‌های تلویزیون احتمال یادگیری بیشتر را برای دانش‌آموزان افزایش می‌دهد و ممکن است عملکرد آن‌ها را بهبود بخشد؛ اما استفاده نابخردانه از این مواد رسانه‌ای می‌تواند عملکرد دانش‌آموزان را بدتر کند؛ دستور (۱۳۹۱)، در پژوهش خود نشان داد رابطه معناداری بین موفقیت تحصیلی فراگیران و تماشای برنامه‌های شبکه آموزش وجود دارد.

جلیلی کوشش فر (۱۴۰۰)، در پژوهش خود نشان داده استفاده از شبکه آموزشی تلویزیون و محتوای ارائه‌شده آن، بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیرگذار است. عسکری و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهش خود نشان داده‌اند، برنامه مدرسه تلویزیون به‌عنوان یک ابزار آموزش از راه دور در ایام کرونا، توانسته بسیاری از دغدغه‌های والدین و معلمان، در دسترسی دانش‌آموزان به مواد درسی را کاهش داده و بسیاری از عقب‌ماندگی‌های درسی و تحصیلی دانش‌آموزان را جبران نماید؛ یوسفی گوهرگان (۱۳۹۴)، در پژوهش خود نشان داده اگرچه برنامه مدرسه تلویزیون توانسته توجه تعداد قابل‌توجهی از دانش‌آموزان دوره‌های مختلف تحصیلی را به خود جلب نماید و اثرات مثبتی بر جای بگذارد اما به نظر می‌رسد در کنار آن مشکلاتی را هم ایجاد نموده است از قبیل تداخل در یادگیری بر اثر تدریس متفاوت معلمان مدرسه با معلمان مدرسه تلویزیونی، کم‌تحرکی، دور شدن از روابط اجتماعی و تعامل با همسالان، کاهش تفکر انتقادی، حواس‌پرتی دانش‌آموزان به دلیل عدم حضور در فضای آموزشی. اشاره کرد.

روش

پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع پژوهش کاربردی است و از نظر شیوه اجرا، پژوهش پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری، شامل کلیه دانش‌آموزان پایه ششم (به تعداد ۱۰۳۸ نفر) شهرستان کردکوی در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ می‌باشند که با استفاده از جدول

نمونه گیری مورگان و با روش نمونه گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی ۳۴۳ نفر انتخاب شدند که ۴۵/۵٪ دختر و ۵۴/۵٪ پسر بودند. برای جمع آوری اطلاعات از دو پرسشنامه استاندارد استفاده شد. ۱ پرسشنامه درگیری تحصیلی Shofli and Becker (2006): این پرسشنامه حاوی ۹ گویه و سه زیر مؤلفه‌ی توانمندی (گویه‌های ۳، ۱، ۸)، تعهد (گویه‌های ۶، ۷، ۵) و جذب (گویه‌های ۲، ۴، ۹) است که بر طیف پنج درجه‌ای لیکرت از ۵ هرگز تا ۱ همیشه نمره گذاری شده است. در این پرسشنامه حداقل امتیاز ممکن ۹ و حداکثر ۴۵ خواهد بود. روایی و پایایی این ابزار در تحقیقات مختلف مورد تأیید قرار گرفته است. برای بررسی پایایی در پژوهش حاضر از روش آلفای کرانباخ استفاده شد که مقدار پایایی برابر ۰/۸۶ به دست آمده است.

۲. پرسشنامه عملکرد تحصیلی Pahm and Tyler (1999): این پرسشنامه حاوی ۴۸ گویه بوده و ۵ زیر مقیاس خودکارآمدی (۸ گویه)، تأثیرات هیجانی (۸ گویه)، برنامه‌ریزی (۱۴ گویه)، فقدان کنترل پیامد (۵ گویه شماره‌های) و انگیزش (۱۳ گویه) را شامل می‌شود. نمره‌دهی پرسشنامه به طریقه طیف لیکرت پنج نقطه‌ای از همیشه (۵)، اغلب اوقات (۴)، گاهی اوقات (۳)، به ندرت (۲) و هرگز (۱) است. روایی و پایایی این ابزار در تحقیقات پیشین مورد تأیید قرار گرفته است. برای بررسی پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرانباخ استفاده شد که مقدار پایایی برابر ۰/۸۰ به دست آمده است. به منظور سنجش میزان تماشای برنامه مدرسه تلویزیونی توسط دانش‌آموزان از یک گویه استفاده شد است. این گویه مشخص می‌کند که دانش‌آموزان از پنج قسمت برنامه مدرسه تلویزیونی که در طول یک هفته پخش می‌شود، به طور معمول چند قسمت را تماشا می‌کنند و نمره دهی از صفر یعنی تماشا نکردن تا ۵ یعنی تماشای تمامی قسمت‌ها را شامل می‌شود. پرسشنامه تنها در اختیار کسانی قرار داده شد که برنامه مدرسه تلویزیونی را مشاهده کرده بودند. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (ضرایب همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری) استفاده شد. تحلیل‌ها به وسیله نرم‌افزارهای SPSS21 و AMOS 21 انجام شد

یافته‌ها

میانگین، انحراف معیار و شاخص‌های کجی و کشیدگی در جدول ۱ آورده شده است. شاخص‌های کجی و کشیدگی برای مفروضه نرمال بودن یک متغیره استفاده شدند. بر اساس دیدگاه West و همکاران (1995) اگر مقادیر کجی و کشیدگی به ترتیب کمتر از ۲ و ۷

باشند می‌توان از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده کرد. مقادیر کجی در دامنه (۰/۰۲-، ۰/۸۶-) و مقادیر کشیدگی در دامنه (۰/۷۶-، ۰/۸۸-) قرار داشتند که حاکی از این است که از نظر نرمال بودن توزیع متغیرها مشکلی برای مدل‌سازی معادلات ساختاری وجود ندارد.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرها

کشیدگی	کجی	انحراف معیار	میانگین	
۰/۲۵	-۰/۷۲	۳/۰۹	۱۱/۲۵	توانمندی
-۰/۳۵	-۰/۶۵	۳/۰۵	۱۰/۶۱	تعهد
-۰/۸۲	-۰/۲۶	۳/۱۵	۹/۹۵	جذب
-۰/۶۳	-۰/۲۶	۶/۳۳	۲۸/۲۸	خودکارآمدی
-۰/۷۲	-۰/۲۴	۸/۵۴	۲۵/۱۴	برنامه‌ریزی
۰/۷۶	-۰/۸۶	۱۰/۴۹	۵۳/۱۶	تأثیرات هیجانی
-۰/۶۰	-۰/۰۲	۳/۷۷	۱۱/۱۴	فقدان کنترل پیامد
-۰/۰۹	-۰/۰۹	۶/۸۵	۴۴/۳۸	انگیزش
-۰/۸۸	-۰/۵۴	۱/۵۷	۳/۲۹	مدرسه تلویزیونی

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱. مدرسه تلویزیونی								۱
۲. توانمندی							۰/۴۹**	۱
۳. تعهد						۰/۶۸**	۰/۴۴**	۱
۴. جذب					۰/۶۹**	۰/۶۵**	۰/۵۱**	۱
۵. خودکارآمدی				۰/۵۱**	۰/۴۳**	۰/۵۵**	۰/۴۷**	۱
۶. تأثیر هیجانی		۰/۳۴**	-۰/۱۵**	-۰/۱۹**	-۰/۱۹**	-۰/۱۹**	۰/۱۵**	۱
۷. برنامه‌ریزی		۰/۱۵**	۰/۶۶**	۰/۵۷**	۰/۵۱**	۰/۵۸**	۰/۵۹**	۱
۸. فقدان کنترل پیامد	۰/۱۶**	۰/۴۷**	-۰/۱۴*	-۰/۰۴	-۰/۱۰	-۰/۱۱*	۰/۱۹**	۱
۹. انگیزش	۰/۱۰	۰/۵۶**	۰/۱۳**	۰/۳۹**	۰/۲۶**	۰/۱۸**	۰/۲۸**	۰/۴۹**

*P<0.05 **P<0.01

همبستگی متغیرها در جدول ۲ ارائه شده است. میزان استفاده از مدرسه تلویزیونی با توانمندی ($r=0/49$)، تعهد ($r=0/44$) و جذب ($r=0/51$) رابطه مثبت و معنادار داشت. مدرسه تلویزیونی با همه مؤلفه‌های عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری داشت. در بین مؤلفه‌های عملکرد تحصیلی قوی‌ترین رابطه مدرسه تلویزیونی با مخلفه برنامه‌ریزی ($r=0/59$)

و ضعیف‌ترین رابطه با تأثیر هیجانی ($r=0/15$) بود. فقدان کنترل پیامد با تعهد و جذب رابطه معنادار نداشت. سایر مؤلفه‌های عملکرد تحصیلی با مؤلفه‌های درگیری تحصیلی رابطه داشتند.

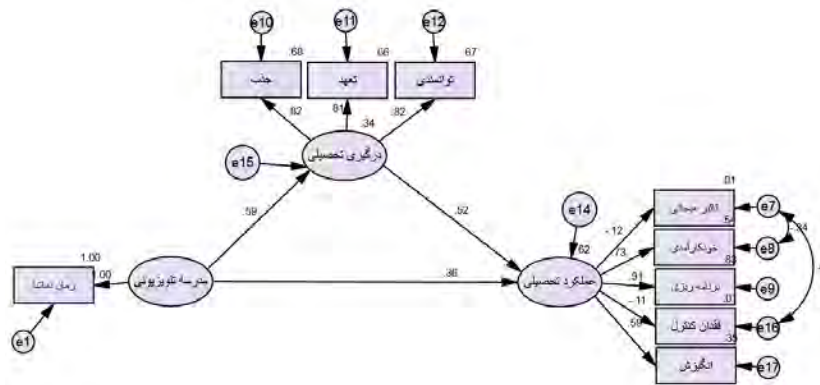
برای برازش مدل، از آزمون کای اسکوئر و شاخص‌های RMSEA، CFI، TLI، و SRMR استفاده شد. مقادیر $RMSEA \leq 0/05$ برازش نزدیک، مقادیر بین $0/05$ و $0/08$ برازش قابل قبول و $RMSEA \geq 0/10$ برازش ضعیف را نشان می‌دهند. مقادیر SRMR کمتر از $0/08$ قابل قبول هستند. در مورد CFI و TLI مقادیر $\geq 0/90$ برازش قابل قبول و مقادیر $\geq 0/95$ برازش بسیار خوب را نشان می‌دهند.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل پژوهش

شاخص برازش	مقدار مطلوب	مدل پیشنهادی	مدل اصلاح‌شده
χ^2	$P > 0/05$	۲۲۷/۱۶	۹۸/۵۹
RMSEA	$< 0/08$	۰/۱۵۴	۰/۰۹۸
TLI	$> 0/9$	۰/۸۰	۰/۹۲
CFI	$> 0/9$	۰/۸۶	۰/۹۵
SRMR	$< 0/1$	۰/۱۰۳	۰/۰۸۱

شاخص‌های برازش در جدول ۳ مشاهده می‌شود. آماره کای اسکوئر مدل پیشنهادی از نظر آماری معنادار است ($p < 0/001$ ، $df=25$ ، $\chi^2=227/16$). شاخص $RMSEA = 0/154$ ، $SRMR = 0/103$ ، $CFI = 0/86$ و $TLI = 0/80$ هستند؛ بنابراین مدل پیشنهادی برازش قابل قبولی با داده‌ها ندارد. بررسی شاخص‌های اصلاح مدل نشان داد با اضافه کردن همبستگی بین خطاهای تأثیر هیجانی و خودکارآمدی و تأثیر هیجانی با فقدان کنترل پیامد، مدل به برازش مناسب می‌رسد. کای اسکوئر مدل اصلاح‌شده معنادار بود ($p = 0/001$ ، $df=23$ ، $\chi^2=98/59$)، اما شاخص‌های $RMSEA = 0/098$ ، $SRMR = 0/071$ ، $CFI = 0/95$ و $TLI = 0/92$ در سطح مطلوب بودند. این نتایج نشان می‌دهد مدل اصلاح‌شده با داده‌ها برازش مناسبی دارد. شکل ۱ مدل اصلاح‌شده را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل اصلاح‌شده در حالت ضرایب استاندارد

ضرایب مسیر مستقیم مدل در جدول ۴ آورده شده است. میزان استفاده دانش‌آموزان از مدرسه تلویزیونی تأثیر مثبتی روی درگیری تحصیلی دارد ($\beta=0/59$). میزان استفاده دانش‌آموزان از مدرسه تلویزیونی موجب افزایش عملکرد تحصیلی می‌شود ($\beta=0/36$). درگیری تحصیلی موجب افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود ($\beta=0/52$). ضریب تأثیر غیرمستقیم میزان استفاده از مدرسه تلویزیونی روی عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری درگیری تحصیلی ($\beta=0/31$) است که در سطح $0/001$ معنادار است (جدول ۵)؛ بنابراین مدرسه تلویزیونی به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم موجب افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. بر اساس مدل ارائه شده 62% از واریانس عملکرد تحصیلی توسط متغیرهای مدرسه تلویزیونی و درگیری تحصیلی تبیین می‌شود.

جدول ۴. ضرایب تأثیر مستقیم مدل اصلاح‌شده

مستقل	وابسته	ضریب استاندارد	ضریب غیراستاندارد	SE	T	P-Value
مدرسه تلویزیونی	عملکرد تحصیلی	۰/۳۶	۱/۰۶	۰/۱۷	۶/۳۵	۰/۰۰۱
مدرسه تلویزیونی	درگیری تحصیلی	۰/۵۹	۰/۹۷	۰/۰۹	۱۱/۰۷	۰/۰۰۱
درگیری تحصیلی	عملکرد تحصیلی	۰/۵۲	۰/۹۴	۰/۱۲	۷/۸۹	۰/۰۰۱

جدول ۵. ضریب تأثیر غیرمستقیم مدرسه تلویزیونی روی عملکرد تحصیلی

P-Value	دامنه اطمینان ۹۵٪		SE	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد
	حد بالا	حد پایین			
۰/۰۰۱	۱/۲۶	۰/۶۳	۰/۱۶	۰/۹۱	۰/۳۱

بحث و نتیجه‌گیری

در ارتباط با تأثیر برنامه‌های مدرسه تلویزیونی بر عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری درگیری تحصیلی نتایج نشان داد که هر چه میزان تماشای مدرسه تلویزیونی بیشتر شود، میزان درگیری تحصیلی دانش‌آموزان بیشتر می‌شود. هم‌چنین افزایش تماشای مدرسه تلویزیونی به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم (میانجی‌گری درگیری تحصیلی) باعث افزایش عملکرد تحصیلی می‌شود. در حالت مستقیم تماشای برنامه‌های مدرسه تلویزیونی مستقیماً به عملکرد تحصیلی بالاتر دانش‌آموزان منجر می‌شود و در حالت غیرمستقیم برنامه‌های مدرسه تلویزیونی با میانجی‌گری درگیری تحصیلی روی عملکرد تحصیلی تأثیر دارد.

نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش دستور (۱۳۹۱)، مبنی بر رابطه معناداری بین موفقیت تحصیلی فراگیران و تماشای برنامه‌های شبکه آموزش؛ یوسفی گوهرگان (۱۳۹۴)، مبنی بر اینکه تماشای تلویزیون باعث افزایش حس کنجکاوی و سطح معلومات دانش‌آموزان می‌گردد؛ قاسمی و لاشانی (۱۳۹۹)، مبنی بر این که هر چه دانش‌آموزان بیشتر از برنامه‌های آموزشی مرتبط با مباحث درسی استفاده کنند، انگیزش و درگیری‌شان نسبت به کسب اطلاعات علمی بیشتر خواهد شد؛ ملتفت و همکاران (۱۳۹۸)، مبنی بر اینکه برنامه‌ی مدرسه تلویزیونی منجر به انگیزش بیشتر در دانش‌آموزان و افزایش درگیری بیشتر دانش‌آموزان در فعالیت‌های درسی می‌شود؛ همسو است، با این تفاوت که پژوهش مذکور همه برنامه‌های شبکه آموزش را ملاک قرار داده اما در پژوهش حاضر فقط یک برنامه‌ی خاص از برنامه‌های شبکه آموزش با عنوان «برنامه مدرسه تلویزیونی ایران» مدنظر است. هم‌چنین نتایج پژوهش حاضر با نظریه‌های همچون نظریه کاشت و یا نظریه تزریقی مبنی بر این که برنامه‌های آموزشی تلویزیون فرصت تجربه کردن را از دانش‌آموزان می‌گیرند، ناهم‌سو است؛ بنابراین باید گفت استفاده از تلویزیون برای آموزش دروس مدرسه‌ای باید نقش مکملی و حمایتی داشته باشد تا در زمان بحران بتوان از آن برای جبران آموزش حضوری بهره برد نه این که جانشین تمام فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان شود.

نتایج برخی پژوهش‌ها مانند Noor-Ul-Amin (2013)؛ Ahinda و همکاران (2011) و Kakamad & Fatah (2018) با اندکی تأمل جنبه‌ای دیگر از تماشای برنامه‌های تلویزیونی را مدنظر قرار داده‌اند که با نظریه‌هایی همچون تزریقی، کاشت و نیل پستمن همسو است. Noor-Ul-Amin (2013)، در پژوهش خود نشان داده نوجوانانی که کمتر تلویزیون تماشا

می‌کنند، نسبت به نوجوانانی پربیننده، موفقیت تحصیلی بالاتری کسب کرده‌اند؛ Kakamad & Fatah (2018)، تماشای تلویزیون تأثیر منفی متوسطی بر پیشرفت تحصیلی دارد این بدان معناست که هر چه دانش‌آموزان زمان بیشتری را صرف تماشای تلویزیون کنند، نمره کمتری را در مدرسه کسب خواهند کرد؛ Ahinda و همکاران (2011)، تماشای تلویزیون هم بر پیشرفت تحصیلی و هم بر فراگیری زبان کودکان پیش‌دبستانی تأثیر منفی دارد. این پژوهش‌ها صرفاً حالت کلی تماشای تلویزیون را در نظر گرفته‌اند نه تماشای برنامه‌ای خاص، که به قصد تعلیم و آموزش تهیه شده است؛ بنابراین نتایج این پژوهش‌ها نیز به‌نوبه خود می‌توانند درست باشند در صورتی که Pajarillo-Aquino (2019)، در پژوهش خود بیان می‌کند تماشای تلویزیون به‌عنوان یک فرآیند یادگیری عمومی می‌تواند عملکرد تحصیلی دانش‌آموز را به‌طور منفی یا مثبت ارتقا دهد، اگرچه تماشای بیش‌ازحد تلویزیون ممکن است عملکرد مدرسه را مختل کند ولی مقدار محدود تماشای تلویزیون ممکن است مفید باشد. هم‌چنین با یافته‌های پژوهش Zhou و همکاران (2020) و Watson و همکاران (2021)، که بیان می‌کند در زمینه و شرایط اقتصادی نامناسب برنامه‌های آموزشی تلویزیونی می‌توانند به یادگیری دانش‌آموزان کم‌بضاعت کمک کنند؛ همسو است. برنامه مدرسه تلویزیونی با هدف آموزش محتواهای درسی به کمک معلمان مجرب کشور و با استفاده از روش‌های نوین و استفاده از دست‌ورزی‌ها و تجهیزات آموزشی، توانسته تأثیرات مثبتی بر مخاطبان خود بگذارد. اگرچه این روش آموزش از راه دور، در کنار خود نواقصی به همراه داشته، با این حال می‌توان گفت که کفهی ترازو در سمت تأثیرات مثبت آن سنگین‌تر است. در تحلیل این یافته که همسو با نتایج پژوهش‌های ملتفت و همکاران (۱۳۹۸) و گلی‌زاده و عبدالهی (۱۳۹۹) است، می‌توان گفت برنامه مدرسه تلویزیونی توانسته با استفاده از روش‌های مختلف از جمله: فضاسازی و دکور مناسب، استفاده از مجری توانمند، میان برنامه‌های جذاب، به‌کارگیری معلمان با سابقه و با تجربه، استفاده از تجهیزات به روز و فیلم‌های آموزشی، جذاب کردن محیط آموزش از طریق بحث و گفت‌وگو میان مجری و معلم مربوطه، ایجاد فضای شاد و سرگرم‌کننده از طریق بیان داستان، لطیفه‌های آموزنده و رخدادهای غیرمنتظره حین برنامه، توجه مخاطبان خود را به آموزش جلب و درگیری تحصیلی آن‌ها را افزایش دهد. افزایش درگیری تحصیلی باعث شده تا دانش‌آموزان با توانی مضاعف نسبت به فعالیت‌های آموزشی خود اقدام کنند زیرا به کمک این برنامه‌ها نگرش

دانش آموزان نسبت به تحصیل که امری خشک و کسل کننده به نظر می رسید به فعالیتی جذاب و سرگرم کننده تبدیل شود. این موضوع در دانش آموزانی که به طور مرتب برنامه های مدرسه تلویزیونی را دنبال می کردند بیشتر مشهود است. در نتیجه ای این تغییر نگرش در دانش آموزان، میزان درگیری تحصیلی دانش آموزان نیز افزایش یافت. در تحلیل این یافته که «تماشای برنامه های مدرسه تلویزیونی مستقیماً به عملکرد تحصیلی بالاتر دانش آموزان منجر می شود» می توان گفت، برنامه مدرسه تلویزیونی توانسته به صورت مستقیم بر عملکرد دانش آموزان تأثیر مثبت بگذارد یعنی هرچه زمان بیشتری به تماشای برنامه های مدرسه تلویزیونی پرداختند، عملکرد دانش آموزان بهتر شده است. از جمله این دلایل آن است که دانش آموز در فضای امن خانه با آسودگی خاطر، در کنار پدر و مادر و در بازه ای زمانی مشخص به تماشای تدریس بهترین و با تجربه ترین معلمان کشور می نشیند بنابراین کیفیت مناسب تدریس معلمان زبده، تماشای برنامه ها به دوراز استرس و نگرانی، کاهش عوامل مزاحم یادگیری، خود به صورت مستقیم بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأثیر مثبتی گذاشته و منجر به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان شده است. هم چنین در تحلیل این یافته که «تماشای برنامه های مدرسه تلویزیونی به صورت غیرمستقیم و با میانجیگری درگیری تحصیلی به عملکرد تحصیلی بالاتر دانش آموزان منجر می شود» می توان گفت برنامه مدرسه تلویزیونی توانسته به دلیل جاذبه های سمعی و بصری رسانه ها، فضا سازی جذاب و دکور کودکانه، استفاده از برنامه کودک های آموزنده به عنوان زنگ تفریح، به کارگیری تجهیزات به روز و فیلم های آموزشی، استفاده از معلمان و مجریان خوش سیما و خوش بیان، استفاده از سبک های یادگیری مناسب همچون بحث و گفت و گو میان مجری و معلم و... موجب افزایش درگیری تحصیلی دانش آموزان شود و افزایش درگیری تحصیلی خود منجر به افزایش و بهبود عملکرد تحصیلی شود.

هم چنین در تحلیل این یافته می توان گفت برنامه مدرسه تلویزیونی مزایای بسیار ارزنده ای را به ارمغان آورده است. به عنوان مثال می تواند یک آموزگار خانگی با تمامی مزایای ممکن باشد. مزایایی که با توجه به بحران ها و گرفتاری های زندگی در شهرهای بزرگ و کوچک که از امکانات آموزشی بهره کمتری گرفتن، نعمت بزرگی است. یک برنامه آموزشی در صورتی که با جذابیت تصویری و برنامه ریزی صحیح تهیه شده باشد می تواند در هر ساعت از شبانه روز یک کلاس درس را به اتاق کوچکی منتقل کند بدون آن که برنامه های دیگر

خانواده مختل شود؛ اما در کنار مزایای برنامه مدرسه تلویزیونی باید معایب آن را هم جستجو کرد. آنچه مهم است دانستن این نکته است که برنامه مدرسه تلویزیونی تنها باید جای مناسب و مطلوب خود را در برنامه‌های آموزشی دانش آموز پیدا کند نه این که جای همه چیز را بگیرد.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ گونه تعارض منافی ندارند.

سپاسگزاری

بدین وسیله از مشارکت کنندگان در پژوهش حاضر تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- جلیلی کوشش فر، عالیہ (۱۴۰۰). نقش برنامه‌های کمک آموزشی شبکه آموزش تلویزیون در ذهنیت فلسفی، انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه در دوران همه گیری جهانی و ویروس کرونا (پایان نامه کارشناسی ارشد). اراک: دانشگاه پیام نور.
- حاتمی، محمد. (۱۳۸۷). اثرات خشونت تلویزیونی بر بینندگان و عوامل مؤثر بر آن. پژوهش‌های ارتباطی، ۱۵(۵۴)، ۷۹-۵۷. <https://doi.org/10.22082/cr.2008.24060.57-79>
- دستور، مجتبی. (۱۳۹۱). بررسی اثربخشی برنامه‌های آموزشی شبکه آموزش سیما بر مخاطبان (مورد مطالعه دانش پذیران دانشگاه پیام نور). رادیو و تلویزیون، ۸(۱۹): ۱۶۶-۱۴۲. Doi: 20.1001.1.26454696.1391.8.19.7.6
- عسکری، مهتابف میرانی سرگزی، نرگس، و فخریم پور، مریم السادات. (۱۳۹۹). بررسی عملکرد مدرسه تلویزیونی شبکه آموزش در تعطیلات مدارس به علت بیماری کووید ۱۹ از دیدگاه والدین و معلمان ابتدایی. ششمین کنفرانس ملی علوم انسانی و مطالعات مدیریت. ساری: موسسه آموزش عالی ادیب.
- قاسمی ولاشانی، هادی. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین استفاده از شبکه اجتماعی مجازی در آموزش با انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهر اصفهان. اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت. میناب: آموزش و پرورش شهرستان میناب.

گلی زاده، زهرا، و عبداللهی، معصومه. (۱۳۹۹). پیش‌بینی درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان بر اساس انگیزش تحصیلی و ادراک معلم از کلاس درس. هفتمین کنفرانس ملی علوم اجتماعی و روانشناسی ایران. اصفهان: دانشگاه علمی-کاربردی.

ملتنفت، قوام؛ تقوایی نیا، علی و ایول، ابوذر. (۱۳۹۸). بررسی رابطه ادراک از کلاس و درگیری تحصیلی به واسطه انگیزش تحصیلی. مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۱(۲)، ۱۱۵-۱۳۴
doi:10.22099/jsli.2020.5569

منصوری، سیروس، یاسبلاغی، بهمن، و جعفری، فاطمه. (۱۴۰۲). تجارب زیسته معلمان از کاربرد فناوری در برنامه درسی دوره متوسطه: یک مطالعه‌ی پدیدارشناسانه. تدریس پژوهی. ۱۱(۴). 10.22034/trj.2023.62924

یوسفی گوهرگان، کلثوم. (۱۳۹۴). تأثیر تماشای تلویزیون بر کیفیت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدائی. اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم تربیتی. ساری: شرکت باران اندیشه.

References

- Ahinda, A. A., Murundu, Z. O., Okwara, M. O., Odongo, B. C., & Okutoyi, J. (2011). Effects of television on academic performance and languages acquisition of pre-school children.
- Askari, M., Mirani Sargazi, N., & Fakhimpour, M. (2020). Evaluating the performance of the TV Education Network's School of Television during school closures due to COVID-19 from the perspective of parents and elementary school teachers. *Sixth National Conference on Humanities and Management Studies*. Sari: Adib Higher Education Institute. [In Persian]
- Bago, B. A. (2022). Effect of Single Parenthood in Students' Academic Performance; A Case of Selected Secondary Schools in Bitereko Sub County Mitooma District. *IAA Journal of Social Sciences (IAA-JSS)*, 8(1), 216-226.
- Castillo, M. M., Granados, M. S., & Cordero, R. P. (2022). Televisión educativa en iberoamérica: la respuesta comunicacional durante la pandemia. *Revista INFAD de Psicología. International Journal of Developmental and Educational Psychology.*, 1(1), 375-388.
- Castro, M. R., Cepeda, A. M. L., & Pérez, X. S. (2022). La televisión educativa en España. *RIED: revista iberoamericana de educación a distancia*, 25(1), 203-221.
- Dastoor, M. (2012). Investigating the effectiveness of educational programs of the Sima Education Network on audiences (Case study: Payame Noor University students). *Radio and Television*, 8(19), 142-166. <https://doi.org/20.1001.1.26454696.1391.8.19.7.6> [In Persian]
- Ennemoser, M., & Schneider, W. (2007). Relations of television viewing and reading: findings from a 4-year longitudinal study. *Journal of Educational Psychology*, 99(2), 349.
- Garcia, S; Donald, A and Miller, P. (2015). *Children enjoy TV*. Journal of Social Sciences, Vol 3(8). PP:12-19.

- Ghasemi Velashani, H. (2020). Investigating the relationship between the use of virtual social networks in education and the motivation and academic achievement of female high school students in Isfahan. *First National Conference on Applied Research in Education and Training Processes*. Minab: Minab Education Department. [In Persian]
- Golizadeh, Z., & Abdollahi, M. (2020). Predicting academic engagement in students based on academic motivation and teacher perception of the classroom. *Seventh National Conference on Social Sciences and Psychology of Iran*. Isfahan: Applied Science University. [In Persian]
- Hatami, M. (2008). The effects of television violence on viewers and factors influencing it. *Communication Research*, 15(54), 57-79. <https://doi.org/10.22082/cr.2008.24060> [In Persian]
- Hofferth, S. L. (2010). Home media and children's achievement and behavior. *Child development*, 81(5), 1598-1619.
- Jalili Kushesf, A. (2021). *The role of educational programs of the TV Education Network in the philosophical mindset, motivation, and academic achievement of female high school students during the global pandemic of the coronavirus* (Master's thesis). Arak: Payame Noor University. [In Persian]
- Kakamad, K. K., & Fatah, A. H. (2018). The relationship between watching television and academic achievement in 9th graders students. *Information Management and Business Review*, 10(1), 6-12.
- Lam, S. F., Jimerson, S., Shin, H., Cefai, C., Veiga, F. H., Hatzichristou, C., ... & Zollneritsch, J. (2016). Cultural universality and specificity of student engagement in school: The results of an international study from 12 countries. *British Journal of Educational Psychology*, 86(1), 137-153.
- Ma, Q., & Wang, F. (2022). The role of students' spiritual intelligence in enhancing their academic engagement: A theoretical review. *Frontiers in psychology*, 13, 857842.
- Mansouri, S., Yasbolaghi, B., & Jafari, F. (2023). Lived experiences of teachers in using technology in the high school curriculum: A phenomenological study. *Teaching Research*, 11(4). <https://doi.org/10.22034/trj.2023.62924> [In Persian]
- Martin, A. J. (2013). Television and academic achievement. In *International guide to student achievement* (pp. 107-109). Routledge.
- Moltafet, G., Taghavinia, A., & Eyval, A. (2019). Investigating the relationship between classroom perception and academic engagement through academic motivation. *Studies in Learning and Instruction*, 11(2), 115-134. <https://doi.org/10.22099/jsli.2020.5569> [In Persian]
- Noor-Ul-Amin, S. (2013). Impact of television watching on academic achievement of adolescents with special reference to their socioeconomic status. *Standard Journal of Education and Essay*, 1(1), 14-20.
- Pajarillo-Aquino, I. (2019). Perceived effects of televiewing on the academic performance of the students of the college of teacher education. *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 8(4), 245-262.
- Reeve, J., & Tseng, C. M. (2011). Agency as a fourth aspect of students' engagement during learning activities. *Contemporary educational psychology*, 36(4), 257-267.
- Schmidt, M. E., & Vandewater, E. A. (2008). Media and attention, cognition, and school achievement. *The Future of children*, 63-85.
- Tu, X. (2021). The role of classroom culture and psychological safety in EFL students' engagement. *Frontiers in Psychology*, 12, 760903.

- Watson, J., Hennessy, S., & Vignoles, A. (2021). The relationship between educational television and mathematics capability in Tanzania. *British Journal of Educational Technology*, 52(2), 638-658.
- Willcox, M. Del R. (2011). Factores de riesgo y protección para el rendimiento académico: Un estudio descriptivo en estudiantes de Psicología de una universidad privada. *Revista Iberoamericana de Educación*, 55(1), 1-9. Recuperado de <http://www.rieoei.org/deloslectores/3878Wilcox.pdf>
- Yousefi Gohargan, K. (2015). The impact of television viewing on the academic quality of elementary school students. *First International Conference on Management, Economics, Accounting, and Educational Sciences*. Sari: Baran Andisheh Company. [In Persian]
- Zhou, L., Wu, S., Zhou, M., & Li, F. (2020). 'School's out, but class' on', the largest online education in the world today: Taking China's practical exploration during The COVID-19 epidemic prevention and control as an example. *Best evid chin edu*, 4(2), 501-519.

